

Worstelen met een zoemende vlieg

Mimekunstenaar René van 't Hof kan de tragiek van een mens tekenen met de lichtheid van een komiek. In 'Dag Vlieg' gaat hij als een eenzame oude man het gevecht aan met zichzelf, zijn broekspijp en een vlieg.

REPORTAGE **Hanny Alkema**

“Wat een bizar decor.”
Technicus Sjf van der Ven komt net binnenstappen en een gretige verwondering springt uit zijn stem op: “De symmetrie is gewoon schizofreen.”

In het repetitielokaal staat de voorlopige aanzet voor de vormgeving van 'Dag Vlieg', een solo van theatermaker/mimespeler René van 't Hof (1956). Het is alsof de ouderwetse eettafel middenin wordt gespleten door een onzichtbare spiegel. Aan weerskanten staan niet alleen identieke meubels, maar ook de rekwisieten zijn exacte kopieën. Opgesteld als elkaars spiegelbeeld. Dezelfde stoelen en kastjes, oké, dat kan nog, maar een gedubbelde gasfornuis? Juist daardoor wordt het vreemd, stellen acteur en technicus vast.

Het is ruim drie weken voor de première. Enige lijn begint zich af te tekenen, maar in het werk van Van 't Hof zit de complexiteit in sfeerbepalende kleine dingen. In tempo en timing, in geluiden, minieme veranderingen in de gebarentaal. Zelfs hoe de uitgezakte gulp van Van 't Hofs afgedragen onderbroek (zijn kostuum) erbij hangt kan een wereld van verschil maken. Naald en draad van de stagiaire kostuumontwerp zijn broodnodig. En krap tien dagen voor de première durft vormgever Edwin Kolpa doodleuk te beweren dat, afhankelijk van hoe de voorstelling zich ontwikkelt, het decor opeens ook nog helemaal anders kan worden.

Lichtheid van de komiek

In 'Dag Vlieg' speelt René van 't Hof een oude, eenzame man, die in gevecht is met zichzelf, de spullen om hem heen en een binnengevlogen vlieg. Het is een solo. Niet zijn eerste. Dat was 'Vallende ster' bij het Onafhankelijk Toneel, waarvoor hij prompt de VSCD Mimeprijs 2007 kreeg toegekend. Maar hoe vaak waren zijn karakterschetsen in voorstellingen van theatergroep Carrousel en vooral Carver in feite niet solo's op zich. Met zijn superieure beheersing van de mimekunst, zoals deze krant destijds schreef, kan hij de tragiek van een mens tekenen met de lichtheid van de komiek die hijzelf is.

De Nederlandse Mr Bean wordt Van 't Hof wel genoemd. Vlelend vindt hij dat. Zelf noemt hij als zijn grote voorbeelden eerder Buster Keaton en Charlie Chaplin. In 'Dag Vlieg' draagt hij net een maatje te grote schoenen. Iets te groot, zodat je je als kijker afvraagt of het verbeelding is. Het zijn zulke opvallend onopvallende accenten die het verschil maken in het vormgeven van zijn personages. Wat het hilarisch en tegelijk ontroerend maakt. En onnavolgbaar, zoals in 'Café Lehmitz' het eten van de laatste kruimels gevulde koek vanaf een gestreken(!) oude krant.

“Het klopt omdat het heel simpel is en niet meer dan dat,” zegt René van 't Hof, “al ben ik dan wel weer geneigd te denken: is het wel genoeg?” “Jouw kracht”, zegt Beppie Melissen (regie), “is iets op een net andere manier te laten zien.” Dat inspireert. Als tijdens de repetitie zijn oude man worstelt met het aantrekken van een broek, en als het (met die grote schoen) bijna wegglijden op een broekspijp op balletpassen gaat lijken, reageert Wim Conradi (muziekdecor) met Schubert. Iets te laat ingezet, denkt deze zelf, maar juist dat blijkt een extra mooi effect.

Transformatie op de vloer

Om zo, al improviserend, op elkaar te kunnen reageren, moet je elkaars taal goed aanvoelen. “Ik heb voor 'Dag Vlieg' een clubje om mij heen verzameld vanuit de tijd van Carrousel”, zegt Van 't Hof. “Dat maakt het makkelijker, minder gedoe. Ik had het idee voor een soloprogramma al lang voor 'Vallende Ster' in mijn hoofd. Ideetjes schreef ik op in kleine notitieboekjes. Ooit in 'Als je blaft' (Beumer & Drost, 2005) had ik een vlieg gespeeld. Het leek me mooi als vlieg en mens in elkaar overgingen.” Zijn suggestie van transformatie op de vloer roept associaties op met Kafka's 'Die Verwandlung'.

Voor zulk fysiek spel is soepelheid voorwaarde. Maar net zo'n hekel als Van 't Hof heeft aan een concept of format – hij laat zich leiden door zijn intuïtie – heeft hij dat aan opwarmen. Als Conradi lekker schel gezongen volksmuziek uit Calabrië opzet, gaat hij als vanzelf dansen. Daar warmen zijn spieren prettiger van op. Belangrijke vragen halverwege het repetitieproces zijn: doen we de zoemende vlieg kaal, solo, of toch met achtergrondgeluiden? En: hoe maak je stilte? Er klinkt rollende donder en dan een traag druppelende kraan. “Een drup is echt zo'n tijdsding,” zegt Conradi.

Er is veel apart gewerkt. Ontwerpers hebben vaak een paar klussen tegelijk. Zo'n dikke week voor de première groeit de behoefte aan publiek en aan het bij elkaar komen van alle disciplines (decor, kostuum, licht, muziek). “We zitten nu alleen maar met vermoede-

dens van hoe het eruit gaat zien en hoe het gaat werken,” zegt Melissen. En René van 't Hof moet die dag vroeg de deur uit voor een optreden bij omroep Max. Dat moet voor de publiciteit, maar het zit hem niet lekker: “Dat kost weer een halve dag en dat net in de afmonteerweek.” Zijn spelconcentratie is er niet minder om.

‘Dag Vlieg’, solo van René van 't Hof. Rudolphi Producties. Première 18-10 in Toneelschuur Haarlem. Tournee t/m 19-12. www.viarudolphi.nl

---

‘Het leek mij mooi als vlieg en mens in elkaar overgingen’

René van 't Hof draagt in 'Dag Vlieg' net een maatje te grote schoenen. FOTO BEN VAN DUIN